

Κοινή Δήλωση Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) και Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) για την Αγία Σοφία (Κωνσταντινούπολη, Τουρκία)

Μαζί με την υπόλοιπη διεθνή κοινότητα, το ICOM και το ICOMOS εκφράζουν από κοινού τις ανησυχίες τους για την απόφαση των Τουρκικών αρχών να αλλάξει το καθεστώς της Αγίας Σοφίας από μουσείο σε τζαμί, καθώς και για τις πιθανές επιπτώσεις αυτής, όσον αφορά στη συντήρηση του χώρου αλλά και τη διασφάλιση ίσης πρόσβασης για όλους τους επισκέπτες σε αυτό, το μοναδικής ιστορικής-καλλιτεχνικής αξίας και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς μνημείο.

Από το 1934, ο Ναός της Αγίας Σοφίας λειτουργεί ως μουσείο, ως μία συμβολική χειρονομία που απώτερο κίνητρο και στόχο είχε να παρουσιάσει ανοιχτά στο ευρύτερο κοινό το θεαματικό πολυεπίπεδο πολιτισμικό πλούτο του επιβλητικού αυτού μνημείου. Έκτοτε, Τούρκοι πολίτες αλλά και τουρίστες από όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου έχουν την ευκαιρία να επισκέπτονται αυτό το αρχιτεκτονικό αριστούργημα και να θαυμάζουν τα επιβλητικά έργα τέχνης στο εσωτερικό του, αποτυπώματα αντιπροσωπευτικά της βυζαντινής και οθωμανικής περιόδου, κι εν τέλει να γίνονται κοινωνοί της διαπολιτισμικής ανταλλαγής που διαποτίζει το χώρο και είναι βαθιά χαραγμένη στο DNA του μουσείου.

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) εδώ και δεκαετίες υπερασπίζεται το ρόλο του μουσείου ως χώρου συνάντησης, ανοιχτού προς όλους και χωρίς καμία κοινωνική, πολιτική, θρησκευτική ή άλλου είδους διάκριση, έναν τόπο δημιουργίας, όπου οι άνθρωποι μπορούν να συνδιαλέγονται με την πολιτιστική κληρονομιά σε όλες τις διαστάσεις της, όπου το παρελθόν ενώνεται με το παρόν και το μέλλον.

Alberto Garlandini, Πρόεδρος ICOM

Το Διεθνές Συμβούλιο Χώρων και Τοποθεσιών (ICOMOS) ελπίζει ότι τα ετερόκλητα υψηλούς καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας έργα τέχνης που αντικατοπτρίζουν το σύνολο του πολιτισμικού φάσματος της Αγίας Σοφίας θα συνεχίσουν να συνυπάρχουν αρμονικά και να παραμένουν προσβάσιμα σε όλους, όπως αυτό ισχύει από τη θέσπιση του Ναού ως Μουσείου το 1934.

Toshiyuki Kono, Πρόεδρος ICOMOS

Η σημασία και η μοναδικότητα αυτής της κοινής κληρονομιάς ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο λόγω της υπαγωγής του μνημείου, το 1985, στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, καθώς και των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων που απορρέουν ένεκα αυτής για την Τουρκία ως υπό ένταξη Κράτος μέλος. Η ανακήρυξη της Αγίας Σοφίας σε Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς

αναγνωρίζει το ρόλο της Αγίας Σοφίας ως αναντικατάστατο μάρτυρα ενός πολυπολιτισμικού παρελθόντος και ενός συνεχούς διαλόγου μεταξύ πολιτισμών – ένα μνημείο το οποίο έχει αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου προς όφελος της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών. Το ICOM και το ICOMOS συμερίζονται την άποψη ότι η συντήρηση και η προσβασιμότητα πρέπει να συνεχίσουν να βρίσκονται στο επίκεντρο της διαχείρισης της Αγίας Σοφίας, ανεξαρτήτως της μελλοντικής της χρήσης και δικαιοδοσίας.

Πέραν της λειτουργίας του ως Μουσείο, η Αγία Σοφία χρησίμευε παράλληλα και ως χώρος εκπαίδευσης και έρευνας, επωφελούμενη από την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ επιμελητών, μελετητών και ειδικών. Οι συνεχείς συζητήσεις γύρω από την Αγία Σοφία μεταξύ Τούρκων ειδικών και διεθνών εμπειρογνομόνων είναι βέβαιο ότι συνεισφέρουν αφενός μεν στη μελέτη και κατανόηση της σημασίας του μνημείου, αφετέρου δε υποστηρίζουν τις προσπάθειες συντήρησης και προστασίας του χώρου προκειμένου για τον μετριασμό των επιπτώσεων του χρόνου επί του οικοδομήματος. Οι συζητήσεις μεταξύ εμπειρογνομόνων οφείλουν να συνεχιστούν, ιδιαίτερα δε προκειμένου να διασφαλιστεί η μελλοντική φροντίδα για τη διατήρηση του Ναού της Αγίας Σοφίας σε όλες τις εκφάνσεις αυτής.

Το ICOM εκφράζει την ελπίδα ότι η Αγία Σοφία θα συνεχίσει να λειτουργεί ως μουσείο, υπογραμμίζοντας τη σημασία της ανάγκης προστασίας και διατήρησής της αλλά και τη σημασία διασφάλισης απρόσκοπτης προσβασιμότητας σε όλους, κοινό και ειδικούς.
Peter Keller, Γενικός Διευθυντής ICOM

Η παρουσία της Αγίας Σοφίας πρέπει να παραμείνει άθικτη, με ακέραιο το πολυεπίπεδο πολιτιστικό της πλούτο, ούτως ώστε το μεγαλοπρεπές τούτο μνημείο παγκόσμιας αρχιτεκτονικής και ιστορικής αξίας να εξακολουθήσει να αποτελεί πηγή έμπνευσης για όλους εμάς ως σύμβολο διαθρησκευτικής αδελφότητας και παγκόσμιας ειρήνης.

ICOMOS Τουρκίας

Για τους λόγους αυτούς, το ICOM και το ICOMOS, καθώς και οι συναφείς επιτροπές αυτών, οι οποίες έχουν ήδη εκφράσει τη θλίψη τους για την ανατροπή του μουσειακού καθεστώτος του συμβολικού μνημείου του Ναού της Αγίας Σοφίας, συντάσσονται με τις δηλώσεις τόσο εκ μέρους των οργανισμών-εταίρων, όπως η UNESCO, όσο και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Παρίσι, 15 Ιουλίου 2020

Το Κυπριακό τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Χώρων ICOMOS καταδικάζει με τη σειρά του την απόφαση μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, ενέργεια απαράδεκτη, ακατανόητη που φανερώνει κατάφορα την έλλειψη πολιτισμού και σεβασμού προς ένα πραγματικά σπουδαίο αρχιτεκτονικό και θρησκευτικό μνημείο, το οποίο μάλιστα έχει καταχωρηθεί από την Ουνέσκο στον Κατάλογο των θησαυρών της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Κρίνουμε πως επιβάλλεται η διατήρηση αυτού του μοναδικού πολιτιστικού μνημείου ως μουσείο, ως ένδειξη σεβασμού έναντι της οικουμενικής ιστορίας αλλά και της ευρωπαϊκής οικογένειας, μέλος της οποίας προσδοκά να γίνει η Τουρκία.

Το Κυπριακό ICOMOS καλεί την Κυπριακή Κυβέρνηση και την Διεθνή κοινότητα να λάβουν όλα τα νόμιμα μέτρα πίεσης προς την Τουρκική κυβέρνηση προκειμένου να άρει την απόφαση της αυτής.

Το Κυπριακό ICOMOS καλεί τον Κύπριο πολίτη να σέβεται, να προστατεύει και να διατηρεί όλα τα Μνημεία της χώρας μας, ανεξαρτήτου ταυτότητάς τους, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της παράδοσης και της Ιστορίας του τόπου μας.

Το Κυπριακό ICOMOS είναι πρόθυμο να στηρίξει επιστημονικά με τα ειδικά καταρτισμένα μέλη του τις προσπάθειες για την προστασία μνημείων και χώρων, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και οπουδήποτε ανά τον Κόσμο κινδυνεύει η κληρονομιά μας, όπως εξάλλου έμπρακτα το αποδεικνύει και στην περίπτωση της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη.

ICOMOS Κύπρου